Entered as Second Class matter Gen'l Post Office, Ottawa, Ontario, Canada An independent journal, published twice every week in English and Magyar languages. - Circulating in the 9 Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.
Printed and published at its Office and place of business 375 Hargrave st WINNIPEG, Man.
by the Canadian Hungarian News Co.
Yearly Subscription $2,- to Foreign Countries $3,-

EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT — TWO CENTS PER COPY

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

BRANTFORD BRIDGEBURG CALEDONIA CHIPPAWA CROWLAND FORD CITY FORT ERIE FORT WILLIAM GALT GUELPH HAMILTON KITCHENER MONTREAL New WATERFORD NIAGARA FALLS OSHAWA OTTAWA PORT COLBORNE PORT ROBINSON QUEBEC ST. CATHARINES SPRING HILLS SUDBURY SYDNEY TORONTO WELLAND WINDSOR

BEKEVAR CANA CALGARY COALHURST EDMONTON ESTEVAN HALMOK KAPOSVAR LEASK LETHBRIDGE NORBURY OTTHON PLUNKETT RAYMOND REGINA SASKATOON SAXONHILL SOKHALOM SZT. LASZLO SZEKELYFOLD SUMAS TABER VANCOUVER WAKAW WEYBURN WHITEWOOD YORETON

Twice a Week — CANADIAN HUNGARIAN NEWS — Coast to Coast

Az egyetlen kétszer hetenként megjelenő független magyar sajtó Kanadában. Az Angol Birodalom legelterjedtebb magyarnyelvű hirlapja, amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivivni minden honfitársunk számára.
„Kanadai Magyar Ujság"
Előfizetési dij egy évre: $2.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $3.00 Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St WINNIPEG, Man.

VOL. XI. EVFOLYAM — 375 HARGRAVE, ST. WINNIPEG, MAN. — 1934., TRIANON 14. JUNIUS 15 PÉNTEK — No. 48 SZAM.

Jóváteszi elhamarkodott lépését a kormány?

Atlanti Óceántól Csendes Tengerig

N. S.

Széneszlete 200 évig kiaknázhatatlan, noha 1720 óta bányásszák.

CHETICAMP kikötő rakodópartját majdnem elsöpörte az a szokatlanul erős hullámvihar, mely az eddigi tengerszint négy lábbal emelte és tetemes kárt okozott. A kikötőben veszteglő tengerjáró gőzösök, valamint az állami kotróhajó órákon át tehetetlenül táncoltak a házmagasságu hullámok hátán, sőt az utóbbinak mindkét horgonyláncát elszakitotta a viharzó tenger.

Que.

A legtöbb vajat termelő tartomány, közel 1,400 tejteleppel.

ORLEANS sziget mellett, a St. Lawrence folyammeder egyik sziklájára futott a "Pennyworth" nevü angol gőzös, mint annakidején jelentettük. Ez a Dagleish vállalat azon hajója, mely elsőnek kötött ki tavaly az észak-manitobai Churchillben. Most dagálykor nagynehezen le vontatták és Lauzon szárazdokkja felé irányitották tatarozán céljából.

•

7 INCH átmérőjü nyiláson keresztül jutott egy üzletbe Laframboise francia betörő Hull városában. A biró kétkedésére meg ismételte a nagy gyakorlatra val ló teljesitményt, még pedig alig fél perc alatt. — Montreal magyarlakta St. Catherine uccájának egyik takarékpénztárát egyedül fosztotta ki egy vakmerő bandita, aki 3,000 dolláros zsákmánnyal távozott.

Ont.

Érchányadából több mint egy billió dollárnyi kincset hoztak felszinre.

A KIWANIS nevü nemzetközi "service club", mely minden polgári foglalkozási ág képviselőiből alakult szervezet, több mint 80 ezer megbizottat küldött torontói nagygyülésére. Kanadából és az Egyesült Államokból 1,870 város és község Kiwanis-tagjai látogatták meg mult vasárnap a "legamerikaibb" kanadai várost.

•

PETERBOROUGH ipartelepeitől alig 20 mérföldnyire tüzvész áldozatául esett az ország egyik legértékesebb erdeje. Több száz akeren pusztitottak a lángok, melyek a tüzoltók erőfeszitése ellenére feltartóztathatatlanul terjodtek a száraz bozótban. Miután Kanadában alig van keményfa, a szerszám-, automobil- és butorgyárosok kény telenek lesznek máshonnan beszerezni szükségleteiket.

•

HUSZ Henrik, 25 évvel ezelőtt bevándorolt meafordi órás hosszas kisérletezés után különös világrekordot állitott fel. Egy finom furóval hosszában lyukat furt egy közönséges varrótüben, anélkül, hogy eltörte volna. Az ügyességére joggal büszke órás a tün keresztülhuzott hajszállal bizonyitja be látogatóinak a mester-fúrás sikerét.

Man.

4,304 iskolájába 160 ezer tanuló jár évente

PENNER winnipegi kommunista városi tanácsos állásából való elmozditását és a legutóbbi piactéri verekedések előidézőinek letartóztatását követelték a nacionalisták. — A rendőrbiróság előreláthatólag jövő hétfőn tárgyalja a verekedés miatt vizsgálati fogságban levő hét nacionalista és két bolseviki bünügyét.

Sask.

21 évvel ezelőtt még a North-West Territorieshez tartozott.

MOOSOMIN, a manitobai határhoz közel levő településen egy kis lánygyermek látott napvilágot, akinek két dédapja és két déd-anyja él. Az öregebbek ezek közül Ontario déli vidékén élnek és életkoruk megközeliti a száz esztendőt. A Saskatchewanban lakó másik két déd-szülő aránylag fiatal, 77 és 73 éves.

•

MACRORIE telepről még áprilisban szállitották a saskatooni kórházba a nyolc éves Charles Andrews-t "satyhylococcus septicemia" nevü, halálos betegséggel. Saskatoonból táviratilag kértek megfelelő szérumot Dr. Dolman torontói orvostól, aki az ottani Connaught laboratóriumban korszakalkotó kisérleteket végzett ezen téren. A szérum bevált és a beteg márris javulás utján van.

Alta.

¾ millió ló, 850 ezer birka és 1¼ millió sertésállományával vezet.

TEHERAUTÓK ütköztek ösz sze Edmonton egyik forgalmas uccakereszteződésénél, minek következtében az egyik gépkocsi elütötte az utvonalon éppen áthaladó Mabel Muntont az "Edmonton Graduates" női hálólabda csapat legjobb játékosát. A szerencsétlen fiatal lány élet és halál között lebeg az edmontoni kórházban, ahova szintén megsebesült barátnőjét és az egyik teherautó utasát szállitották.

B. C.

Kikötőit évente 8-9 ezer gőzös keresi fel.

A VÖRÖS-kabátosok gyilkosát hosszas nyomozás eredményeképen egy Joseph George nevü indián személyében elfogták. Társai is mind a canfordi rezerváció ezen réme ellen vallanak, aki többedmagával kioltotta a bünügyi nyomozás céljából kiküldött két csendőr életét és tetemeiket a Nicola folyóba dobta. Mint a tárgyaláson kiderült, George teljesen süket, sőt irni, olvasni sem tud és igy képtelenek vele a vádat közölni.

KÖZPONTI HELYZETÉNÉL FOGVA A 'WINNIPEGI UJSAG' ÉR KELETRE, NYUGATRA A LEGGYORSABBAN: KÉTSZER

ŐSSZEL TÁRGYALJÁK A SZERB HATÁRSÉRTÉSEKET

A MAGYARORSZÁG FELDARABOLÁSÁT JÓVÁHAGYÓ NÉPSZÖVETSÉG LESZ KÉNYTELEN LESUJTÓ ITÉLETET MONDANI A TRIANONI SZÉGYEN-HATÁROK FELETT — 15 ÉVVEL A KÉNYSZER-BÉKE ALÁIRÁSA UTÁN, AZOK ALKOTÓI, MINT BIRÁIK ELÉ KERÜLNEK A MAGYAR FÖLD BITORLÓI

Miután Manchuria és a távolkeleti probléma többé már nem hozható fel halogatási ürügy gyanánt, a Népszövetség a franciák által megszállott német Saar-völgyben megejtendő népszavazás kitüzése, valamint a délamerikai olajháboru "rendezése" utánra igérte a trianoni határmenti szerb gyilkosságok napirendre tüzését. Bárha egyelőre Bolivia és Paraguay között nem sikerült az egyeztetés, a genfi béke-apostolok 1935 januárban állapitották a Saar-vidéki népszavazás idejét és igy beavatottak szerint minden valószinüség szerint még ez ősszel tárgyalni fogják a magyar határsérelmeket.

Általános megütközést keltett odahaza, hogy a szerbek ismét agyonlőttek egy magyart a trianoni határon. Lengyel István budapesti magántisztviselő átszökött a jugoszláv területre, hogy ottani hozzátartozóit meg látogassa. A szerb csendőrök Pálmonostoron elfogták és kémkedéssel vádolták. Lengyel hiába bizonygatta, hogy csak azért nincs utlevele, mert nem volt pénze kiváltani. A szerbek azt mondták, hogy átteszik a határon. Utközben azonban egyszerüen lelőtték és arra hivatkoztak, hogy a szerencsétlen ember szökni akart.

A szerb határőrök sorozatos magyar-irtása már február óta több izben szóbakerült a magyar parlamentben. Kánya Kálmán magyar külügyminiszter kijelentette, hogy a magyar kormány, ha barátságos lépéseinek nem lesz eredménye, kénytelen lesz a Népszövetséghez fordulni Ez, mint május 15-ikén kábeltávirati tudósitás alapján jelentettük, be is következett. A szerb kormány semmi hajlandóságot sem mutatott a megegyezésre és ezért a magyar kormánynak nyilvánvaló joga volt arra, hogy az alapokmány 11. cikkelye alapján a Népszövetséghez forduljon.

A szerbek erre ravasz alakoskodással azt szinlelik, mintha most hallottak volna először a határmenti gyilkosságokról és azzal vádolják az Óhazát, hogy a szerbek "hitelének" lerontása céljából vitte Népszövetség elé az ügyet.

A belgrádi "Politika" cimü lap például azt irja, hogy Magyarország alapjában akarja megrendíteni azt a nemzetközi együttműködést, amelyért Franciaország és a kisantant oly sok áldozatot hoztak. A belgrádi felfogás szerint tehát az a kormány, amely a Npészövetséghez fordul állampolgárainak egy más sik állam határőrei által való sorozatos meggyilkolása miatt, az a nemzetközi együttmüködés ellen fondorkodik!

A szerb lapok nagyon óvakodnak attól, hogy szembeszálljanak a magyar panaszokban felsorolt tényekkel. Igaz-e, vagy sem, hogy a szerb határon három év alatt immár 32 ártatlan, fegyvertelen magyart meggyilkoltak? Igaz-e, hogy a szerb kormány mindenképpen meg akarja akadályozni a magyar forgalmat? Igaz-e, vagy sem, hogy a magyar-szerb határon áthaladó nyolcvan ut közül csak nyolcat hagynak nyitva az elvámolandó cikkek számára és ezért a magyar kettős-birtokosok — akiknek kis gazdaságát könyörtelenül kettészeli a trianoni országhatár — hogy egyes cikkeiket a szomszédba vigyék, néha kénytelenek 78—80 mérföldes kerülőt is megtenni?

MÉGIS LESZ RELIEF JUNIUS 15-IKE UTÁN — BIZALMASAN ÉRTESITETTÉK A TARTOMÁNYOKAT, HOGY SZÜKSÉG ESETÉN KAPHATNAK PÉNZT AZ ÁLLAMKINCSTÁRTÓL — LE AKARJA ÉPITENI A JELENLEGI SEGÉLYRENDSZERT OTTAWA — REMÉNYTELENNEK LÁTJÁK AZ ADAGOK EMELÉSÉT CÉLZÓ MEGMOZDULÁST

Gordon ottawai munkaügyi miniszter a mai napig nem adott semmiféle magyarázatot azon táviratára, melyben a tartományi miniszterelnököket a relief-hozzájárulás junius 15-iki megvonásáról értesiti. Ugyanekkor a jelek szerint nem maradt el annak a nagyszabásu megmozdulásnak az eredménye, mely az ország valamennyi nincstelenjét egy táborba sorakoztatta a méltánytalan reliefelevágás ellen. Egyes tartományokban, különösen Albertában érthető visszatetszést keltett az ottawai kormány hirtelen elhatározása, annál is inkább, mert hiszen éppen a segély-adagok emelése irányában sztrájkolnak immár hetek óta az albertai reliefesek.

Ha az Ottawából kilenc tartomány fővárosába küldött sürgöny-intézkedés helyesbitése nem is történt meg, ma már nem titok, hogy a relief-rendszert nem szünteti meg egyik napról a másikra a birodalmi kormány, sőt ezentul is hajlandó nagyobb pénzösszeggel kisegiteni a segélyt kiutaló tartományokat. Egyesek szerint Gordon munkaügyi miniszter "mumus" gyanánt ijesztgette a tartományokat, városokat és közigazgatási kerületeket, hogy ha csak egy mód van rá, juttassanak munkát a munkanélkülieknek. Abban még a konzervativ politika szakértolói is meg egyeznek, hogy Ottawa ezuttal igen vérszegény taktikával dolgozott és ugyancsak kiállitotta a szegénységi bizonyitványt csip-csup közmunka-programjáról.

Időközben megtudtuk, hogy ha a nyilvánosság előtt ugy is tesz a birodalmi kormány, mintha mit sem tudna a relief-levágás ellen Kanadaszerte megnyilatkozó tiltakozásról — bizalmasan értesitette az egyes tartományokat, hogy olyan esetben, midőn elkerülhetetlenül szükséges, az államkincstár ezentul is rendelkezésükre áll. Mindezek dacára a tőkeerősebb keleti tartományok, nemkülönben a nyári hónapokban több-kevesebb keresetet mégis biztositó préritartományok esetében azt szeretné elérni az ottawai kormány hogy őszig ne vegyék igénybe a birodalmi államkincstár alapjait.

A nagy titkolódzás, kertelés után nyilvánvaló, hogy a relief leépitését a munkás-tömegek által legjobb akarattal sem észlelhető "fellendülés"-re hivatkozva, céljául tüzte ki Ottawa. Egyelőre ugyan még nem vonják meg a segély-adagokat, de hogy azokat bárhol is emelnék, az előzmények után kétségesnek látszik. A parlament által megszavazott relief-törvény értelmében a birodalmi kormánynak kötelessége gondoskodni az ellátatlanokról. Csakhogy hogyan? — ez a nagy kérdés, amire a törvény szabad kezet ad az államhatalomnak. A junius hó 15.-ike utáni hetek fogják majd eldönteni, hogy a mindennapi életben mit is jelent tulajdonképpen Gordon munkaügyi miniszter néhány soros sürgönye a — gyakorlatban.

Bennett bizik az ország jövőjében

"MINDEN 12-IK KANADAI DOLGOZIK ÉS KERES" — MONDOTTA AZ ORSZÁG KÖZIGAZTASÁNAK LEGFŐBB IRÁNYITÓJA — AZ ÁLLAMI KÖLTSÉGVETÉS EGYENSULYÁT JÓSOLJA A MINISZTERELNÖK, AKI AZT HISZI, HOGY TUL VAGYUNK A VÁLSÁGON

A kanadai gyáriparosok szövetségének 63-ik évi gyülésén, Montrealban olyan megállapitásokat tett Bennett miniszterelnök, amire felfigyelt az egész ország. Pedig az ottawai kormány feje nem dicsekedhetik éppen valami nagy népszerüséggel, hogy beszédeit emlékként őrizné az ország lakósságának többsége. Nagyrészt az egész világot hatalmába kerítő depresszió is hozzájárult ahhoz, hogy Bennett nem tudta valóra váltani a pártja négy év előtti megválasztásakor elhangzott igéreteit, ezt azonban az átlagember nem nagyon veszi figyelembe s nagyrészt innen ered, hogy a nyers modorunak ismert miniszterelnök nem mondható a tömegek választottjának.

Az Eddy faipari vállalat és gyufagyár millióinak örökébe lépő volt calgaryi ügyvéd ezuttal mégis olyan adatokat hozott nyilvánosságra, melyekre — akarva, nem akarva — felfülelhetnek legádázabb politikai ellenfelei is. Mert itt nem arról van szó, hogy én-te-ő vagy miti-ők érezzük és érzik-e már a fellendülés előszelét, avagy anyagilag rosszabb-e a helyzetünk, mint valaha. 1934-ben igenis közérdekkel bir, ha bármely vonalon enyhül a válság; a huszadik század embere nem hagy hat figyemen kivül egyetlen olyan fejleményt sem, amiből tanulva esetleg segülhet önmagán is.

A hivatalos számadatok ismertetése során leszögezte Bennett miniszterelnök, hogy az ország áru-kivitele ez évben 51%-kal tulhaladta 1933 első négy hónapjának exportját. Ma 141 ezer munkással több dolgozik az országban, mint tavaly ilyenkor és az állandó alkalmazottak száma 856 ezer, azaz minden tizenkettedik kanadai keres, ami más országok adataival összehasonlitva nem rossz eredmény. (Hogy hogyan "keres", arról Stevens kereskedelemügyi miniszter vizsgálatának szomoru adatai vetnek világot.) Az sem lekicsinylendő tétel, hogy naponként 250 ezer dollárral több adó folyik be április 1. óta az ottawai államkincstárba, mint egy évvel ezelőtt, ugyhogy váratlanul 17 millió dollárral gyarapodott az adóbevétel.

A miniszterelnök beszédében annak a reményének adott kifejezést, hogy Kanada lassan, de biztosan halad a gyógyulás utján és kiheverte a válság legveszedelmesebb korszakát. A bel- és külföldi áru-forgalom tartós növekedése valóban javulásra mutat s bárha a munkanélküliek tömegeit alig érinti a 141 ezerrel több — bizonyára protekciós őslakó! — alkalmazása, a kormánynak a költségvetés egyensulyba hozására vonatkozó tervei csak megértésre találhatnak, mert javitanak az ország hitelén és legalább nem gyarapitják Kanada 2,000 millió dollárt meghaladó adósságát.

SZEMELVÉNYEK A KORTES-IGÉRETEKBŐL

400 KÉPVISELŐJELÖLT VETÉLKEDIK A SZAVAZÓK KEGYÉÉRT ONTARIÓBAN S SASKATCHEWANBAN—A PRÉRITARTOMÁNYOK MINDEGYIK KERÜLETÉBEN HÁROM PÁRT ÁLLOTT KI A PORONDRA, ONTARIÓBAN VISZONT FŐLEG A KÉT RÉGI PÁRT KÜZD AZ ELSŐSÉGÉRT

A mult hét végén végre megeredtek Ontario felett is az egek csatornái és igy nem csupán a városok, hanem a vidék lakóssága is nagyobb lelkesedéssel vett részt a képviselőjelöltek által rendezett beszámoló gyüléseken. Saskatchewanban sok helyütt olyan kiadós volt az eső, hogy a farmerek napokig nem használhatták automobiljaikat s ez meg is látszott a politikai kortes-szónokok hallgatóságán. Téved azonban, aki azt hiszi, hogy a választás előtti utolsó héten elaludt volna a pártszenvedély.

A kedvezőre fordult időjárás nyomában megélénkülő választási mozgalmat ki is akarják használni a pártok: Ontarióban közel 250, Saskatchewanban pedig 150 jelölt pályázik a képviselőségre a lapzártáig beérkezett hiradások alapján. Mig Saskatchewan 54 kerületének majdnem mindegyikében három-oldalu lesz a junius 19-iki küzdelem, Ontario 90 kerületében csak a konzervativ és liberális párt állitott mindenütt jelöltet. A CCF összesen 36, a függetlenek 10, a kommunisták 6, független-liberálisok 3, független-konzervativok és United Farmers of Ontario 2—2 zászlóvivője pályázik a képviselőségre, viszont 1—1 emberét léptette fel a liberál-progressziv, munkás-szocialista, liberal-labor, független-farmer és független-labor politikai szervezet.

Általában a két tartomány kormánypártja szivesen látja, hogy a liberális ellenzék sorait megbontja Saskatchewanban a CCF, Ontarioban pedig a felsorolt párt-sereg; a konzervativok véleménye szerint igy ujbóli megválasztásukat remélhetik, amire egy egységes ellenzéki választási mozgalom esetén alighа kerülhetett volna sor. Ez érezhető ki Hepburn ontariói liberális vezér egyik legutóbbi beszédéből is, melyben nyiltan felszólitja a CCF párt jelöltjeit,

Folytatás a 2.-ik oldalon

Elhunyt Plunkett pionirja

A Saskatchewan szivében fekvő egyik legmagyarabb telep közel 30 éven át szorgalmas, gerinces uttörője: Faragó Antal nincs többé. Aki 1905 óta taposta a kanadai földet és mint Plunkett vidékének egyik legelső telepese tettekkel segitett, jó szóval vigasztalt, tanáccsal bátoritott minden magyart, 76 éves korában elköltözött az élők sorából.

A köztiszteletnek örvendő öreg-kanadást hitvesével, született Svarehart Máriával együtt január 16.-án bensőséges ünneplésben részesitette a környék magyarsága, abból az alkalomból, hogy arany-menyegzőjüket tartották. Azóta egyre gyengélkedett a pionirkodása idején nehezen megdolgozó gazda és junius 8.-án hajnali 2 óra 20 perckor kiszenvedett.

Plunkett vidéke aligha láthatott olyan temetést, mint amilyennel Faragó Antalt bucsuztatták szerettei, tisztelői, barátai. A környékbeli magyarság élén 51 taggal jelent meg maga a család; Faragó "bács!" hét élő fia közül hat nős, két lánya férjezett s a jövő magyar gazdagenerációt 31 unoka és 2 dédunoka képviselte, akik mindannyian büszkék lehetnek arra, hogy a Fehér megyei Badajkról világgá indult megbecsült elődjük vetette meg ennek a virágzó saskatchewani magyar telepnek az alapjait. **Pálfy István.**

LEGUJABB HIREK

ALIG 50 millió dollárt költ Ottawa közmunkákra a nyár folyamán és csak a junius 19.-iki tartományi választások után hozzák nyilvánosságra, hogy hol milyen állami munkára van kilátás — Quebec Noranda bányatelepén Flin Flon bányászainak példáját követve, 300 munkás sztrájkbalépett, mert követeléseiket nem teljesitették.

SALVADOR középamerikai állam területén irtózatos szélvihar dühöngött, mely legalább kétezer emberéletet oltott ki. A szélvészt óriási földcsuszamlások és árvizek kisérték. Folyók és tavak órák alatt megváltoztatták medrüket és elöntötték a környéket. Eddig csak repülőgépekről küldött szikratáviró-jelentésekből következtetnek a pusztitás mértékére, miután a közlekedés és táviró-forgalom megszünt. — Saskatchewan Amulet és Pangman telepei között házakat forgatott fel a nagy szél.

A MAGYAR leszerelési elv kizárná a hadi-szövetségeket és éppen ezért az Óhaza nem is fogadott el tagságot a leszerelési bizottságban, midőn a genfi konferenciát junius 11.-én bizonytalan időre elnapolták.

BUZA-HABORU kitörése fenyeget az export-államok és Argentina között, miután Argentina már eddig is 4 millió bushellel tullépte a részére kiszabott 110 millió busheles kvótát. Motherwell melvillei képviselő érdeklődésére Bennett miniszterelnök kijelentette, hogy Kanada mindenképen ragaszkodni fog a londoni egyezményben megállapitott 280 millió busheles kvótához.

MUSSOLINI Velencében tárgyal Hitlerrel Németországnak a Népszövetségbe való visszalépéséről. Ezzel kapcsolatban derült ki, hogy Jugo-Szlávia még a franciák befolyására sem hajlandó elismerni a Szovjet-Oroszországot, noha a kisantant többi államai egyenesen szövetségre léptek Moszkvával. A szerb állásfoglalást Göring porosz miniszterelnök legutóbbi belgrádi utjával hozzák kapcsolatba.